

УДК 636.1.083.38–027.15

Глушак І.І., к.с.-г.н., доцент ©

E-mail: Glushiak@ukr.net

*Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ,
Україна*

СЕЛЕКЦІЙНА ОЦІНКА ДВОРІЧНИХ ЖЕРЕБЦІВ ОРЛОВСЬКОЇ РЫСИСТОЇ ПОРОДИ

З врахуванням заводських ліній вивчено динаміку жвавості, лінійного росту та скороспілості дворічних жеребців орловської рысистої породи 2009 і 2010 р.н. Доведено, що крім даних косої довжини тулубу у жеребців лінії Барчука 2.12,0, поголів'я двох груп (2009 р.н.) характеризувалось лінійним ростом на рівні вимог стандарту орловської рысистої породи.

Встановлено, що середні дані косої довжини тулуба всіх груп жеребців 2010 р.н. менше стандартних вимог орловської породи від 1,5 до 3,5 см, а за обхватом грудей – від 1,0 до 1,9 см. Обхват п'ястку у всіх групах 2010 р.н. на рівні або більше стандарту породи.

Потомки лінії Піона 2.00,1 і Пілота 2.02,2 2010 р.н. поєднують найкращу жвавість (2.23,8 і 2.25,1 відповідно) та, крім обхвату п'ястку, невідповідність вимогам стандарту основних промірів породи.

На рівні вимог бонітування найкраща жвавість у жеребців лінії Отбоя 2.14,1 2009 р.н. (2.22,4) і Піона 2.00,1 2010 р.н. (2.23,8).

Доведено поєднання найкращої жвавості і вимог стандарту основних промірів для жеребців лінії Отбоя 2.14,1 2009 р.н., що є пріоритетом майбутнього випробування та використання у селекційному процесі.

Для поголів'я 2010 р.н. визначені задачі селекційної роботи щодо поєднання лінійного росту і жвавості на 1600 м.

Ключові слова: орловська, жеребці, скороспілість, промір, стандарт, жвавість, лінія, випробування, біговий день, іподром, кваліфікація, екстер'єр.

УДК 636.1.083.38–027.15

Глушак И.И., к.с.-х.н., доцент*Національний університет біоресурсів і природопользования Украины, Киев,
Украина*

СЕЛЕКЦИОННАЯ ОЦЕНКА ДВУХЛЕТНИХ ЖЕРЕБЦОВ ОРЛОВСКОЙ РЫСИСТОЙ ПОРОДЫ

С учетом заводских линий изучено динамику резвости, линейного роста и скороспелости двухлетних жеребцов орловской рысистой породы 2009 и 2010 г.р. Доказано, что за исключением данных косо́й длины туловища у жеребцов линии Барчука 2.12,0, поголовье обеих групп (2009 г.р.) характеризуется данными линейного роста не ниже стандарта орловской рысистой породы.

Установлено, что средние данные косо́й длины туловища всех групп жеребцов 2010 г.р. меньше стандартных требований орловской рысистой породы от 1,5 до 3,5 см, а согласно обхвата груди – от 1,0 до 1,9 см. Обхват пясти всех групп 2010 г.р. соответствует или выше стандарта орловской рысистой породы.

У потомков линии Пиона 2.00,1 и Пилота 2.02,2 2010 г.р. сочетается наилучшая резвость (2.23,8 и 2.25,1 соответственно) и, кроме обхвата пясти, несоответствие требованиям стандарта основных промеров породы.

На уровне требований комплексной оценки наилучшая резвость (2.22,4) у жеребцов линии Отбоя 2.14,1 2009 г.р. и Пиона 2.00,1 2010 г.р. (2.23,8).

Доказано сочетание наилучшей резвости и требований стандарта основных промеров для жеребцов линии Отбоя 2.14,1 2009 г.р., что является приоритетом будущего испытания и использования для селекционного процесса.

Для поголовья 2010 г.р. определены задачи селекционной работы с учетом сочетания линейного роста и резвости на 1600 м.

Ключевые слова: орловская, жеребцы, скороспелость, промер, стандарт, резвость, линия, испытания, беговой день, ипподром, квалификация, экстерьер.

UDC 636.1.083.38–027.15

Glushak I.I., к.с.-х.н., доцент

National University of bioresources and nature management of Ukraine

SELECTION ESTIMATES OF TWO YEARS ORLOV STALLIONS TROTTER BREED

Taking into account the breeding lines the Dynamics of vitality, linear growth and earliness biennial Orlov trotter stallions breed born in 2009 and 2010 were studied. It is proved that in addition to the data of oblique body length in Barchuk 2.12,0 line stallions, the number of two groups (2009 born) was characterized by a linear growth at the level of standard requirements of Orlov trotter breed.

It was established that the average data of oblique body length of all groups of horses born in 2010 less than Orlov breed standard requirements from 1.5 to 3.5 cm, and according to the chest girth - from 1.0 to 1.9 cm. The girth of metacarpal in all groups born in 2010 at or over the breed standard.

The descendants of the Peony 2.00,1 and Pilot 2.00,2 line born in 2010 combine the best agility (2.23,8 and 2.25,1 respectively) and, except of girth metacarpal, non-compliance of the standard measurements of basic race.

At the level of the best agility appraisal requirements in Otboy 2.14,1 line stallions born in 2009 (2.22,4) and Peony 2.00,1 born in 2010 (2.23,8).

The best combination of liveliness and requirements of the basic measurements for Otboy 2.14,1 line stallions born in 2009 was proved, which is a priority for future testing and use in the selection process.

For cattle born in 2010 identified problems of breeding according to combination of linear growth and vitality at 1600 m.

Key words: orlovska, stallions, precocity, measuring, standard, agility, line, testing, cross-day, hippodrome, qualification and exterior.

Популярність розведення і використання коней орловської рисистої породи підтверджується майже постійною кількістю племінного поголів'я як у суб'єктах племінної справи, так і окремих приватних власників, що не мають відповідного статусу для селекційної роботи [1, 6].

Максимальну жвависть поголів'я рисистої популяції можна виявити за результатами випробувань, які проводяться під час сприятливих погодних умов розіграшу традиційних призів на іподромах України [2, 3]. Впливовим фактором прогресу як на селекційну, так і економічну ефективність розведення орловського рисака є його скороспілість. Причиною використання даного селекційного фактору є те, що порівнюючи поголів'я орловської рисистої породи з іншими породами іподромної індустрії, особливо за межами України, вона залишається більш пізньоспілою, але з нарядною будовою тіла за екстер'єром [5].

Одним з принципів виявлення кращої скороспілості є поєднання віку коня та кількості стартів для встановлення найкращої жвавості на дистанцію від 1600 до 4800 м.

Звідси питання скороспілості молодняку орловської рисистої породи на сьогодні є сучасним, особливо з врахуванням поєднання збереження стандартних вимог щодо лінійного росту і прогресу жвавості та покращення неповторної його нарядності як у збруї російської тройки, так і для іподромної індустрії.

Таким чином, питання щодо виявлення найкращої жвавості, покращення скороспілості і збереження притаманних екстер'єрних особливостей орловському рисаку на сьогодні є важливим і першочерговим. Виявлення прогресу жвавості як з віком, так і з покоління у покоління є складовою селекційного процесу майбутнього поголів'я орловського рисака

Мета роботи. За результатами досліджень вивчити динаміку основних промірів, жвавості, скороспілості та поєднання найкращої роботоздатності і кількості стартів для її визначення.

Матеріали та методи досліджень. Для дослідження було відібрано групи дворічних жеребчиків орловської рисистої породи ставки 2009 і 2010 р.н., які були випробувані на Київському іподромі у 2011–2012 роках. Для досягнення поставленої мети за основними промірами вивчали лінійний ріст; кваліфікаційну жвависть на 1600 м; найкращу жвависть на 1600 м, кількість стартів на випробуваннях до встановлення найкращої роботоздатності.

Групи формували за віковим критерієм згідно принципу аналогів розробленої схеми (табл. 1).

Вихідні дані статистично опрацьовано відповідно до загальноприйнятих методик із використанням табличного процесора Excel [4].

Результати досліджень. З врахуванням лінійного росту встановлено, що дворічні жеребці лінії Барчука 2.12,0 ставки 2009 р.н. лише за даними косої довжини тулубу на 2 см менше стандартних значень, а згідно інших основних промірів на рівні встановлених вимог або дещо перевищував їх для цього віку (табл. 2).

Таблиця 1

Схема науково-виробничого досліджу

Лінії	Група	Кількість голів	Батьки дворічних жеребців – продовжувачі ліній
Жеребці 2009 р.н.			
Барчука 2.12,0	1	9	Уклон 2.04,1; Малиновий Звон 2.06,6; Самородок 2.07,5; Шалун 2.06,7
Отбоя 2.14,1	2	3	Ібрагім 2.05,6; Белок 2.09,0
Жеребці 2010 р.н.			
Барчука 2.12,0	3	10	Уклон 2.04,1; Шалун 2.06,7; Бамбіно 2.04,5; Шквал 2.07,6; Самородок 2.07,5
Пілота 2.02,2	4	4	Опер 2.01,64 Казус 2.05,0; Корифей 2.04,9; Крестовий Поход 2.04,9
Піона 2.00,1	5	4	Дельфін 2.03,5; Афоризм 2.01,1; Жребій 2.22,7; Фінал 2.06,5

Ровесники, одержані від продовжувачів лінії Отбоя 2.14,1, характеризувалися перевищенням стандартних вимог лінійного росту від 0,3 см (обхват п'ястку) до 3,7 см (обхват грудей).

Таблиця 2

Динаміка промірів дворічних жеребців орловської рисистої породи, $M \pm m$

Заводські лінії	Проміри, см			
	висота у холці	коса довжина тулубу	Обхват	
			грудей	п'ястку
2009 р.н., n=12				
Барчука 2.12,0	157,4±1,1	160,0±1,1	179,3±1,4	20,3±0,2
Отбоя 2.14,1	159,7±2,3	163,0±1,4	182,7±1,6	20,3±0,2
2010 р.н., n=18				
Барчука 2.12,0	157,8±1,2	160,5±1,4	177,1±2,0	20,2±0,3
Пілота 2.02,2	155,7±0,7	159,7±2,5	178,0±2,8	20,1±0,5
Піона 2.00,1	155,8±1,2	158,5±2,4	177,5±3,8	20,2±0,3

З врахуванням висоти у холці дворічних жеребців 2010 р.н. встановлено, що лише потомство, одержане від продовжувачів лінії Барчука 2.12,0 характеризувалось на рівні стандартних вимог породи. Молодняк ліній Пілота 2.02,2 і Піона 2.00,2 поступався стандартним значенням висоти у холці для орловської породи на 1,3 і 1,2 см відповідно. За даними косої довжини тулубу найбільшою невідповідністю стандарту породи виділяються дворічні жеребці 2010 р.н. Дані поголів'я поступаються встановленим вимогам породи на 2,3 см (л. Пілота 2.02,2) і 3,5 см (л. Піона 2.00,1).

Дворічні жеребці 2010 р.н. за обхватом грудей характеризуються меншою невідповідністю росту, адже за середніми даними вони лише від 1 см (л. Пілота 2.02,2) до 1,9 см (л. Барчука 2.12,0) поступаються встановленим вимогам орловської породи. Виявлено, що дані обхвату п'ястку прирівнювались до стандарту породи або дещо (0,2 см) перевищували його.

За даними основних промірів дворічних жеребців лінії Барчука 2.12,0 і Отбоя 2.14,1 2009 р.н. достовірної різниці не виявлено.

Таблиця 3

Роботоздатність дворічних жеребців орловської рисистої породи

Заводська лінія	Жвавність, хв. сек.±сек.				Кількість стартів для виявлення найкращої жвавості
	кваліфікаційна	± до стандарту, сек.	найкраща у призу	± до стандарту, сек.	
	M±m		M±m		M±m
2009 р.н.					
Барчука 2.12,0	2.46,9±2,3*	-3,1	2.23,5±2,4	-6,5	6,4±1,1
Отбоя 2.14,1	2.45,5±0,2	-4,5	2.22,4±1,8	-7,6	7,0±0,7
2010 р.н.					
Барчука 2.12,0	2.40,7±2,0*	-9,3	2.26,6±1,2	-3,4	6,4±1,0
Пілота 2.02,2	2.43,3±2,1	-6,7	2.25,1±5,0	-4,9	5,8±2,0
Піона 2.00,1	2.40,2±3,8	-9,8	2.23,8±2,9	-6,2	7,5±1,4

* p<0,05

Порівнюючи стандарт кваліфікації на 1600 м для орловської рисистої породи дворічного віку (2.50,0) і фактичну жвавність жеребців 2009 р.н., встановлено, що у оціненого поголів'я першої групи середня роботоздатність була на 3,1 сек., а другої групи – 4,5 сек. кращою (табл. 3).

Між генеалогічними групами 2009 р.н. виявлена незначна різниця (1,1 сек.) найкращої жвавості на 1600 м. Проте серед оцінених груп коней 2009 р.н. як кваліфікаційна (2.45,5), так і найкраща роботоздатність (2.22,4) у жеребців лінії Отбоя 2.14,1, в порівнянні з ровесниками, була жвавішою на 1,4 і 1,1 сек. відповідно.

Кваліфікаційна жвавність молодняку 2010 р.н. змінювалась від 2.40,2 (л. Піона 2.00,1) до 2.43,3 (л. Пілота 2.02,2). Найкращу скороспілість за кваліфікаційною роботоздатністю виявлено у синів, одержаних від продовжувачів лінії Піона 2.00,1, адже в порівнянні із стандартними вимогами вона була кращою на 9,8 сек.

При недостовірній різниці, щодо кількості стартів, між групами жеребців 2010 р.н., лідером за найкращою роботоздатністю (2.23,8) виявлено синів, одержаних від продовжувачів ліній Піона 2.00,1, які в порівнянні з ровесниками 4 і 5 груп подолали 1600 м жвавіше на 1,3 і 2,8 сек. відповідно.

Серед жеребців двох ставок (2009 і 2010 р.н.) лінії Барчука 2.12,0 виявлена краща кваліфікаційна жвавність дворічок 2010 р.н. (p<0,05), проте лідером скороспілості за основною роботоздатністю (2.22,4) є поголів'я 2009 р.н. (л. Отбоя 2.14,1).

Із урахуванням стандартних вимог комплексної оцінки жеребців дворічного віку за основною роботоздатністю (2.30,0 і жвавіше) на 1600 м [4] і фактичної жвавості молодняку двох ставок виявлено, що для подолання дистанції вони витрачали менше часу – від 3,4 сек. (л. Барчука 2.12,0 – 3 група) до 7,6 сек. (л. Отбоя 2.14,1 – 2 група).

Звідси все поголів'я жеребців двох ставок оцінено за максимальною кількістю балів – 9.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Лінійний ріст молодняку генеалогічних груп 2009 р.н., за виключенням даних косої довжини

тулубу у жеребців лінії Барчука 2.12,0, на рівні стандарту породи або перевищував його. За даними основних промірів достовірна різниця між групами жеребців 2009 р.н. не виявлена.

Жеребці л. Пілота 2.02,2 і Піона 2.00,1 поступаються стандарту висоти у холці орловської рисистої породи з різницею 2,3 і 3,5 см відповідно, а дані обхвату грудей менше встановлених вимог породи лише від 1 см (л. Пілота 2.02,2) до 1,9 см (л. Барчука 2.12,0).

Дані обхвату п'ястку всіх груп 2009 і 2010 р.н. – на рівні стандарту породи або перевищують його до 0,3 см.

Поєднання у потомків ліній Пілота 2.02,2 і Піона 2.00,1 даних недостатнього росту висоти у холці та косої довжини тулубу з мінливістю значень сигми від 1,3 см до 4,1 см підтверджує стурбованість щодо забезпечення потрібних вимог екстер'єру для жеребців 2010 р.н.

За недостовірної різниці кількості стартів між групами жеребців 2009 р.н. виявлено кращу середню жвависть (2.22,4) у синів, одержаних від продовжувачів лінії Отбоя 2.14,1.

Поєднання найкращої жвавості (2.23,8) у жеребців лінії Піона 2.00,1 є пріоритетом селекційного процесу основної роботоздатності на 1600 м, а найменші дані лінійного росту сприяють зменшенню габітусу досліджуваного поголів'я.

Для майбутнього дворічного молодняку основних ліній орловської рисистої породи продовжити дослідження щодо поєднання лінійного росту та роботоздатності на 1600 м.

Література

1. Глушак І.І., Мовчанець О.В. Екстер'єрні особливості та фактори роботоздатності у селекційному процесі молодняку орловської рисистої породи // Науково-технічний бюлетень. – Харків, ІТ НААН, 2012. – С. 75–80.

2. Збірник нормативно-правових актів з конярства / [Присяжнюк М.В. та ін.]. – К., 2011. – 236 с.

3. Інструкція з бонітування племінних коней / [Мельник Ю.Ф., Горошко І.П., Безугла Л.Ю. та ін.]. – К.: Арістей, 2007. – 108 с.

4. Меркурьева Е.К., Шангин-Березовский Г.Н. Генетика с основами биометрии / Е.К. Меркурьева, Г.Н. Шангин-Березовский. – М.: Колос, 1983. – 406 с.

5. Парфенов В.А. Орловский рысак – 225 лет побед и поражений // Конный мир. – 2001. – № 6. – С. 10–16.

6. Ткачова І.В. Сучасна структура ліній орловської рисистої породи на Україні // Науково-технічний бюлетень. – Харків, ІТ УААН, 2009. – С. 127–137.

Рецензент – д.с.-г.н., професор Півторак Я.І.